Secretary Shaw en de Independent Treasury. Aan het slot van mijn artikel over de voorgestelde bankwet-herziening in de Vereenigde Staten ¹⁾ schreef ik, dat, volgens de eerste berichten daaromtrent, het jaarverslag van den Secretaris der Schatkist belangrijke beschouwingen scheen te bevatten over de verhouding der schatkist, bij hare tegenwoordige organisatie, tot de geldmarkt, maar dat het wenschelijk was het betoog in extenso te kennen om daarover een oordeel uit te spreken.

Deze voorzichtigheid was niet misplaatst. Immers nu het verslag in zijn geheel ontvangen is, blijkt het dat in de telegrafische mededeelingen van den inhoud deze min of meer onjuist werd weergegeven, en eene bepaalde zinsnede, waarover ook ten onzent men den heer Shaw heeft hard gevallen, in het stuk niet voorkomt. Een of andere berichtgever moge gemeend hebben in de bedoelde uitdrukking eene meening van den schrijver te kunnen samenvatten, de woorden hem toegedicht zijn de zijne niet. En al moge ook de wijze, waarop door hem mededeeling is gedaan van zijne handelingen, niet geheel vrij zijn van grootspraak betreffende de juistheid zijner inzichten, noch van overdrijving der beteekenis van wat door hem is verricht, voor eene boutade als die van de Engelsche Economist, waar dit blad zijne beschouwingen eindigde met de opmerking, dat Secretaris Shaw alleen vergeten had te vertellen, wat er van de wereld moet worden wanneer hij zijn ambt zal hebben neergelegd, hetgeen 1 Maart a. s. geschieden zal ²⁾; voor deze boutade geeft het stuk zelf geen aanleiding.

Dit alles zijn echter slechts bijzaken. Komen wij tot de hoofdzaak. Deze betreft de vraag: of het wenschelijk is de bestaande organisatie der schatkist te handhaven, dan wel eene centrale bank met het rijkskassierschap te belasten of, bij gebrek aan dergelijke instelling, alle bij de schatkist beschikbare gelden onverwijd a deposito te storten bij de Nationale banken.

Volgens de meening van den heer Shaw zou in theorie de oprichting van zulk eene centrale bank wel aan te bevelen zijn; hij vreest echter dat in de praktijk de zaak niet aan de ver-

¹⁾ Economist van December l.l. bl. 858 v.

²⁾ The Economist 8 December l.l.

wachting zou beantwoorden. Immers zulk een bank, schrijft hij, zou noodzakelijkerwijze onder de leiding staan van een raad van bestuur, welks leden ieder hunne bijzondere belangen hadden, terwijl niemand zich persoonlijk verantwoordelijk zou achten voor den goeden gang van zaken bij de bank zelve. Hij acht het daarom verkieslijk, dat het beheer en de beschikking over de middelen der schatkist aan den Secretaris verblijve, en hij beroept zich ter verdediging zijner zienswijze in deze op de ervaring van het verleden. Hoezeer, zegt hij, de schatkist steeds een mikpunt is geweest van kritiek tegen het bewind, nooit is het hoofd van dit departement beschuldigd van persoonlijke winzucht en van de bevordering van eigen belangen. Ook zou er, vervolgt hij, geen reden zijn om te mogen verwachten, dat bij zulk eene instelling de begeerte om hooge dividenden te maken niet zwaarder zou wegen dan die ter bevordering der algemeene belangen.

Dit oordeel van Secretaris Shaw schijnt zijn voornamen grond te vinden — het blijkt uit wat hij verder schrijft — in het beleid van zaken bij de bestaande banken.

Indien, schrijft hij, bij de Nationale banken er eene behoorlijke samenwerking gevonden werd, dan zou spoedig reeds nu de aanleiding tot kritiek van den bestaanden stand van zaken voor het grootste deel verdwijnen. Doch die samenwerking ontbreekt geheel. Bestond ze, feiten als thans worden waargenomen, waren onmogelijk. Dan kon het niet voorkomen dat call-money op één dag aanvankelijk 12 à 14 pCt. betaald wierd en 's middags slechts $5\frac{1}{4}$ pCt. deed, of dat, gelijk een vorig jaar geschiedde, millioenen een tijdlang tot 1 pCt. werden uitgeleend en spoedig daarop de rentekoers op 100 pCt. steeg. Trouwens uit niets blijkt dat gebrek aan samenwerking duidelijker, vervolgt de heer Shaw, dan uit het gemis aan zorg tot het vormen van een flinke surplus-reserve in het seizoen wanneer de geldvraag altijd betrekkelijk gering is. Hetgeen dieuangaande wordt waargenomen bij de Newyorker banken is, volgens hem, de algemeene toestand. Algemeen laat men in den zomer de reserve afloopen tot weinig of niets boven het verplichte minimum, in plaats dat voorzorgsmaatregelen worden genomen om krachtig te staan tegenover de behoeften van het oogstseizoen. Toch zou in deze aan de banken geen bepaalde roekeloosheid ten aanzien van haar

beheer te verwijten zijn; alleen maar gebrek aan samenwerking. Dit maakt dat een ieder slechts voor zichzelf zorgt en niemand voor de algemeene belangen waakt.

Om in dezen stand van zaken verbetering te brengen, zou Secretaris Shaw aan zijn departement de macht toegekend willen hebben, om de banken te kunnen verplichten hare reserve tijdelijk boven het wettelijk minimum op te voeren. Hij spreekt van een totaalsom aan surplus-reserve van 80 millioen dollars, welke hij op deze wijze zou wenschen te verkrijgen.

En daarnevens wenscht hij dan voor den Secretaris der schatkist zelf de beschikking te behouden over de middelen van deze, in stede dat die, zooals van andere zijden verlangd is, geregeld bij de banken worden overgebracht. Aan den Secretaris zou het overgelaten blijven het schatkist-saldo, dat te dien einde steeds een honderd millioen moest bedragen, a deposito bij de banken uit te zetten wanneer dit hem wenschelijk voorkwam. De macht om aldus de middelen der schatkist te stellen ten dienste der geldmarkt, of wel haar het gebruik daarvan te onthouden, acht hij het veiligst in handen van den onpartijdigen met een regeeringsambt bekleeden persoon, die de volle verantwoordelijkheid draagt voor de wijze waarop hij zich ten algemeenen nutte kwijt van de hem opgedragen taak.

Het wil mij voorkomen, dat er in deze slechts plaats is voor waardeering van de wijze waarop de heer Shaw is opgekomen voor de algemeene belangen, welke bij een richtig beleid der schatkist in spel zijn. Maar een andere vraag is het, of de conclusies tot welke hij komt de juiste zijn.

En dan moet m.i. in de eerste plaats opgekomen worden tegen zijne bezwaren ten aanzien der oprichting eener centrale bankinstelling.

Hetgeen hij zegt van het beleid van zaken bij de bestaande Nationale banken is, ongelukkig genoeg, op zichzelf wel juist; daarbij moet evenwel onderscheiden worden. Het verwijt is, ten eenre, dat maar al te veel door bankbestuurders gebruik wordt gemaakt van de onder hunne leiding opereerende instelling ter bevordering hunner persoonlijke belangen. Voor een goed deel hangt dit echter — de heer Shaw constateerde het zelf — met de bestaande inrichting van het bankwezen samen. Deze toch brengt mede, dat iedere bank slechts voor haar eigen

zaken te zorgen heeft. Kunnen dan, wanneer slechts gewaakt wordt voor de inwisselbaarheid der biljetten en voor de zekerheid der deposito's, ook andere belangen gediend worden; waarom zou dit niet geoorloofd wezen? Maar hieruit nu de gevolgtrekking te maken, dat eene centrale bankinstelling, aan welke meerdere verplichtingen opgelegd zouden moeten worden, in denzelfden geest bestuurd zou worden; dit gaat niet aan. Iets anders is het, bij het beleid van zaken, gebruik te maken van de daaruit voortspruitende macht, af van de positie in deze misbruik te maken. En zouden de bestuurders eener centrale bankinstelling hun beheer uitoefenen op de wijze als de heer Shaw vreest, dan zouden zij ontegenzeglijk zich schuldig maken aan misbruik van macht. Doch er is geen reden waarom in de Vereenigde Staten niet evengoed bekwame en eerlijke personen te vinden zouden zijn voor het bestuur eener centrale bankinstelling, als b.v. voor leden van de Interstate Commerce Commission, of ook nog voor hoofden der regeeringsdepartementen. Het zou in de Vereenigde Staten treurig gesteld zijn met het maatschappelijk peil dergenen die aan het hoofd staan van groote corporatiën, wanneer er gegroude twijfel moest bestaan aan de mogelijkheid om een doelmatig bankbestuur samen te stellen, en algemeen wordt het erkend dat, wat dit maatschappelijk peil betreft, zoowel ten opzichte van moraliteit als van bekwaamheid, er veeleer aanleiding bestaat daarin verheffing dan achteruitgang te constateeren.

Shaw's verwijt is ten andere, dat de banken zich onthouden in de perioden van betrekkelijke geldruimte de noodige voorzorgsmaatregelen te nemen voor gewijzigde omstandigheden. Hier hebben we te doen met een fout, welke min of meer adherent is aan ieder gedecentraliseerd bankwezen. Geen enkele bank, schrijft Shaw, noch de banken van ééne plaats, zullen de noodige zorg dragen voor accumulatie van reserve, wanneer alle andere banken steeds tot de uiterste grens gebruik maken van hare middelen, hoezeer ook zij daardoor den rentestand drukken. Volkomen waar. En waarom zouden eene, of enkele op zichzelf staande banken, ook anders handelen? De accumulatie van surplus-reserve is niet in de eerste plaats en voornamelijk een vereischte voor de banken, een ieder voor zich in haar eigen belang; maar het is noodig in het algemeen belang.

Door stichting eener centrale bank, zóó ingericht dat zij in werkelijkheid de geldmarkt kon beheerschen, zou dan ook inderdaad de toestand verholpen worden; en, als gezegd, is er m. i. geen reden waarom bij deze niet op een goed bestuur en beleid van zaken gerekend zou mogen worden. Doch, zooals reeds bij eene vorige gelegenheid is opgemerkt, aan de oprichting eener centrale bank valt voorshands niet te denken.

Naar mijne meening zou daarom echter het verbeteren van den bestaanden toestand nog niet gezocht behoeven te worden in de richting door den heer Shaw aangegeven.

Met het stelsel der Independent Treasury moet wel degelijk gebroken worden. De diensten, door den Secretaris der schatkist herhaaldelijk aan de geldmarkt bewezen met de ter zijner beschikking staande middelen, zijn niet te miskennen. En er moet ook wel op gelet worden dat in deze het niet betreft, zooals het wel eens wordt voorgesteld, een hulp welke onder critieke omstandigheden door de regeering aan de geldmarkt wordt verleend, maar de uitoefening van een functie waartoe de schatkist bij de tegenwoordige organisatie van het bankwezen geroepen is. Doch tegenover de diensten op die wijze van tijd tot tijd door de schatkist aan de geldmarkt bewezen, staat het groote kwaad dat gesticht wordt doordat, tengevolge van de handhaving der Independent Treasury, de banken er toe komen te steunen op hare medewerking in plaats van de noodige kracht te zoeken in zelfstandige organisatie. Dat door de banken niet, in de perioden wanneer zulks gemakkelijk kon geschieden, voor de vorming van een voldoende surplus-reserve gezorgd wordt, wijst op een gebrek in den bestaanden stand van zaken, maar de banken komen daartoe doordat zij rekenen op de achter haar staande schatkist. Ontneem haar dien steun en zij zullen wel moeten leeren in eigen organisatie een tegenwicht te vinden. Van zelfs zullen zij er alsdan toe komen, te zorgen voor zelfstandige reserves van voldoende omvang. En dit zou eene tweeledige verbetering zijn; eensdeels omdat het altijd onzeker is of, op een gegeven oogenblik, de Secretaris der Schatkist wil tusschenbeide treden; anderdeels omdat evenzeer het altijd onzeker is of de bijstand, welken hij verleen kan, van genoegzame beteekenis zal wezen.

Ook met het denkbeeld door den heer Shaw geopperd, om aan den Secretaris der schatkist de macht te geven tot het voorschrijven aan de banken van de verplichting tot het vormen van surplus-reserve, kan men m. i. geen vrede hebben. Het vormen van surplus-reserve is, zooals ik bij eene vorige gelegenheid schreef, niet een kwestie van wettelijke regeling maar van bankpolitiek. Trouweus de heer Shaw stelt zelf reeds in het licht hoe moeilijk — zeggen wij gerust, hoe onmogelijk — het zou wezen dienaangaande wettelijke voorschriften te maken.

De fout van den heer Shaw moet geacht worden de volgende te zijn. Hij heeft een duidelijk inzicht van de verkeerdheden welke, min of meer noodwendig, voortspruiten uit de bestaande bankorganisatie. Maar nu wil hij daaraan tegemoet komen door persoonlijke inmenging van den Secretaris der schatkist; of juister — want daar komt het eigenlijk op neer — door versterking van die persoonlijke inmenging.

Een geheel tegenovergestelde weg moest ingeslagen worden. De wettelijke regeling van het bankwezen en het uitoefenen van toezicht, ziedaar de taak der regeering. Maar het voeren van een goede bankpolitiek en een richtig beleid van zaken, ziedaar de taak van de bankbesturen.

Thans vinden die goede bankpolitiek en het richtig beleid van zaken twee hinderpalen op hun weg. De eene is de Independent Treasury, welke de banken er aan gewend op een macht buiten de hare te steunen, of m. a. w. om zich ontslagen te achten van verplichtingen waaraan zij zich niet onttrekken moesten, en menigmaal dit ook niet straffeloos kunnen doen. Hier helpt slechts een radicaal middel: de opheffing der Independent Treasury.

De andere hinderpaal is het gebrek aan samenwerking bij de banken. Eene doeltreffende regeling te dezer zake zal zeker niet gemakkelijk zijn, echter niet onmogelijk. En — dit is geen gering voordeel — deze samengaan met de opheffing der Independent Treasury, zullen de twee maatregelen elkander in de hand werken. De regeering schrijve aan de in het New-Yorker Clearinghouse vereenigde banken voor, dat zij uit haar midden een Comité vormen, aan hetwelk de regeling van een algemeen geldigen disconto- en beleeningskoers opgedragen zij,

alsook de regeling der voorwaarden waarop depositos worden aangenomen; terwijl het comité ook gerechtigd zou moeten zijn om tijdelijke verhooging der wettelijke reserve voort te schrijven. Het Clearinghouse bepale dan verder, dat het deelnemen aan de instelling afhankelijk zal zijn van de nakoming der voorschriften van het comité. En aan dit comité worde dan de beschikking gelaten over het saldo van 's Rijks schatkist, om het à deposito uit te zetten bij zoodanige banken als het daarvoor geschikt, en op zoodanige voorwaarden als het gewenscht zou achten. Voorts zouden ook soortgelijke comités opgericht moeten worden in alle plaatsen van eenige beteekenis buiten New-York en deze comités kringsgewijze in te deelen zijn, ieder kring dan een vertegenwoordiger kiezende aan wien zitting ware te geven in het comité van de hoofdplaats waaronder de kring ressorteert, Chicago, St. Louis, New-Orleans, enz., terwijl dan eindelijk de hoofdplaatsen ook weder in het New-Yorker comité vertegenwoordigd konden worden.

Het is natuurlijk slechts in enkele ruwe trekken dat hier aangegeven kan worden wat te doen ware, of althans de richting in welke gewerkt zou kunnen worden. Alleen zij hier nog aan toegevoegd, dat het concordaat der Zwitsersche banken een voorbeeld aangeeft dat, behoudens verbeteringen, in de Vereenigde Staten na te volgen ware. Weliswaar heeft dit concordaat in Zwitserland het gemis van een volkomen gecentraliseerd bankwezen niet geheel kunnen vergoeden, en is het ten slotte daar door dan ook vervangen moeten worden. Doch zoolang als de centrale circulatiebank in Zwitserland outbroken heeft, werd toch in het gemis daarvan veel goed gemaakt door het concordaat. En dat het New Yorker Clearinghouse de macht zou hebben om bindende voorschriften te maken, van welker nakoming de deelneming aan de instelling afhankelijk gesteld kan worden, is gebleken door de maatregelen waartoe besloten werd ten aanzien van de reserves der trustmaatschappijen; maatregelen welke ook den spoorslag hebben gegeven aan de verdere wettelijke regeling van dit onderwerp.

Ten slotte zij nog opgemerkt, dat indien soms het bestaande wettelijke verbod tegen verbintenissen, inhoudende beperking van vrijheid van handel en verkeer (in restraint of trade), een bezwaar zou opleveren tegen de bedoelde voorschriften van het

Clearinghouse, dit bezwaar toch door wetswijziging uit den weg te ruimen ware. Ook in de Vereenigde Staten zal het toch wel gelden, dat niet het land er is voor de wetten, maar de wetten zich aan de behoeften van het oogenblik moeten aanpassen.

December 1906.

G. M. BOISSEVAIN.